

Česká bioklimatologická společnost Praha

Sekretariát: Boční II 1401, 141 31 Praha 4 - Spořilov

I n f o r m a č n í z p r a v o d a j

pro členy Společnosti

č. 37

Praha, prosinec 2007

Sestavil: RNDr. Jaroslav Střeščík, CSc.

ISSN 1212-3420

Z p r á v a

o činnosti České bioklimatologické společnosti za rok 2006

Odborná, vědecká a publikační činnost Společnosti se v roce 2006 stejně jako v letech předcházejících opírala o tři oborově specializované sekce. Pro informaci o jejich zaměření uvádíme:

1. Sekce bioklimatologie člověka, předseda Doc. MUDr. Jan Sitar, CSc., s odbornou činností v oblasti bioklimatologie zdravého i nemocného člověka v jeho pracovním a životním prostředí.

2. Sekce bioklimatologie rostlin, předseda Prof. Ing. Ilja Vyskot, CSc., se zaměřením odborné činnosti na vazby rostlinstva s půdně-atmosférickým prostředím, zvláště se zaměřením na zemědělskou a lesnickou rostlinnou produkci, dopady antropicky podmíněných změn podnebí všech dimenzí a krajinné prostředí.

3. Sekce bioklimatologie zvířat, předseda Doc. MVDr. Pavel Novák, CSc., se zabývá vazbami mezi živočištvem a atmosférickým prostředím se zvláštním zřetelem k potřebám hospodářských zvířat.

Bioklimatologie jako interdisciplinární vědní obor má v našem liberálním tržně ekonomickém systému potíže v tom, že se týká jednak vědecké teorie a jednak jevů, které mají charakter veřejných statků. To prakticky velmi omezuje zdroje sponzorského kapitálu. Obory, které tradičně byly v tématice činnosti Společnosti zastoupeny (medicína, životní prostředí, školství, zemědělství, lesnictví), nemají v současné době dostatek vlastních zdrojů k podpoře činnosti naší Společnosti. Naši členové se na svých pracovištích aktivně podílejí na jejich výzkumné činnosti .

Proto také v roce 2006, stejně jako v jiných letech, se vedení Společnosti soustředilo na aktivní účast při řešení již schválených projektů, kde pro dílčí úkoly aktivně sestavila řešitelské týmy. Ty projekty však mohou podchytit jen část ze široké problematiky dříve ve Společnosti propracovávané. Objem takto přidělovaných prostředků, podmínky jejich využití a způsob časového přidělování limituje další odborné aktivity. Menší rozsah činnosti má za následek klesající zájem o členství ve Společnosti.

Projekt **I/06**, vydání Zpravodaje č. 36 jako odborné a informační tiskoviny Společnosti o pokrocích poznání v tomto interdisciplinárním oboru a o činnosti a výsledcích práce Společnosti. Od r.1998 má Zpravodaj přiděleno ISSN 1212-3420.

Projekt **II/06**, pořádání již v pořadí 27. konference „Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí“, která se konala v Úpici ve dnech 16.-18. května 2006. Hlavním pořadatelem byla Hvězdárna v Úpici ve spolupráci s Komisí pro otázky životního prostředí AV ČR, Českou astronomickou společností – východočeskou pobočkou v Úpici, Českou bioklimatologickou společností v Praze, Českou lékařskou společností J.E.Purkyně – Spolkem lékařů v Trutnově a Městem Úpice. Na konferenci bylo přítomno přes 50 účastníků, předneseno 37 příspěvků a 3 poster, z nichž bylo vybráno 30 příspěvků k publikování plném znění ve sborníku.

Projekt **III/06**, pořádání konference „Fenologická odezva proměnlivosti podnebí“, která se konala 22. března 2006 v budově pobočky ČHMÚ v Brně. Konference se zúčastnilo 40 účastníků z České republiky i ze Slovenska, předneseno bylo 30 příspěvků, které byly publikovány na CD v plném znění a abstrakty v angličtině v tištěném sborníku.

Projekt **IV/06**, vydání publikace „Aktuální otázky bioklimatologie zvířat 2006“. Publikace obsahuje příspěvky přednesené na 21. vědecké konferenci s mezinárodní účastí, která se konala dne 14. prosince 2006 v Brně. Publikace v rozsahu 150 stran byla k dispozici pro všechny účastníky již v průběhu konference.

Dále ČBkS spolu s Ústavem výživy, dietetiky, zoohygieny a vegetabilních potravin Fakulty veterinární hygieny a ekologie VFU v Brně a ve spolupráci s Ústřední komisí pro ochranu zvířat, Výzkumným ústavem živočišné výroby Praha a brněnskou pobočkou Čs. biologické společnosti byla pořadatelem pravidelného semináře „Aktuální otázky bioklimatologie zvířat“, v pořadí již jednadvacátého. Konal se v Brně dne 14. 12. 2006 v prostorách brněnské pobočky ČHMÚ. Přítomno bylo kolem 40 účastníků z různých oborů, z toho 7 zahraničních, prezentováno 25 příspěvků (15 ústních referátů a 10 posterů), které byly v plném znění publikovány ve sborníku v rámci projektu IV/06.

Členové sekce bioklimatologie člověka ČBkS se i nadále podílejí rozhodujícím způsobem na vydávání biometeorologických předpovědí a na zdokonalování předpovědního modelu pro ně (Mgr. M. Novák). Bývalý předseda ČBkS Ing. V. Krečmer, CSc., později předseda Národního lesnického komitétu, pracuje po sloučení komitétu s Českou lesnickou společností i nadále v jejím vedení a v této funkci prosazuje větší aktivitu MŽP ČR v oblasti lesů v životním prostředí spolu s dalšími členy ČBkS.

ČBkS je řádným členem „Národního klimatického programu“. V roce 2006 také úspěšně pokračovala spolupráce se Slovenskou bioklimatologickou společností. ČBkS byla spolupořadatelem pravidelné mezinárodní konference Bioklimatologické pracovní dny, která se konala ve Strečně ve dnech 11.-14. září 2006 a její hlavní téma bylo „Bioklimatologie a voda v přírodě“. Zúčastnilo se jí přes 100 účastníků, z toho asi čtvrtina z České republiky, dále účastníci z Polska, Bulharska, Maďarska a Litvy, předneseno bylo 8 vybraných příspěvků na plenárním zasedání, dalších 59 pak v sekcích, které probíhaly paralelně, a k tomu 43 posterů ve dvou posterových sekcích. Část příspěvků (ústních i posterových) byla prezentována v angličtině. Všechny příspěvky byly publikovány na CD v plném znění, abstrakty v angličtině ve zvláštním tištěném sborníku. Sekce bioklimatologie rostlin dále spolupracuje s odbornou skupinou agrometeorologie české sekce Evropské agronomické společnosti a s Českou meteorologickou společností.

V roce 2003 získala Společnost rozsáhlou zakázku na vypracování odborných expertíz v rámci širšího projektu Czech Carbo, jejichž zpracování dále pokračovalo i v roce 2006. Zadavatelem byl Ústav ekologie krajiny AV ČR, České Budějovice, a téma znělo „Zpracování studie o oběhu uhlíku v agroekosystémech s návrhem opatření ke zlepšení bilance uhlíku v agroekosystémech“. Členové společnosti ve spolupráci s dalšími odborníky, kteří nejsou členy ČBkS, splnili do konce roku 2006 podstatnou část požadovaných úkolů, které byly schváleny v rámci celkového hodnocení plnění cílů projektu. Podobné expertní práce jsou jedním z hlavních úkolů vědeckých společností a takto k nim přistupuje také ČBkS.

Statistické údaje

V roce 2006 došlo opět k úbytku pasivních členů ČBkS v důsledku neplacení členských příspěvků po dobu dvou let. V průběhu roku 2006

Společnost získala dva nové členy. Výše příspěvků byla od roku 2002 stanovena na 200 Kč pro člena v pracovním poměru a 100 Kč pro důchodce a pro studenty. Příspěvky za rok 2006 dluží dosud 7 členů, což znamená, že příspěvková morálka se oproti loňskému roku podstatně zlepšila.

Stav členstva k 31. 12. 2006:

Sekce bioklimatologie člověka	26 členů, z toho jeden čestný
rostlin	41 členů, z toho jeden čestný
zvířat	11 členů
úhrnem	78 členů

Činnost ČBkS v roce 2008

Činnost ČBkS bude i v roce 2008 částečně financována státem prostřednictvím Rady vědeckých společností, složky Akademie věd, formou dotace jednotlivých projektů. Těžištěm činnosti Společnosti budou tedy následující projekty:

Projekt **I/08** – Vydání Zpravodaje č. 38 pro členy ČBkS, odborného informativně-organizačního obsahu v hraničním vědním oboru bioklimatologie všech tří skupin – člověka, rostlin a zvířat – v nákladu 100 výtisků o rozsahu cca 25-30 stran. Zpracovatelem projektu je RNDr. Jaroslav Střeščík, CSc.

Projekt **II/08** – Pořádání pravidelného, v pořadí již 29. semináře „Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí“. Seminář se bude konat v Úpici ve dnech 20.-22. května 2008. Zpracovatelkou a realizátorkou projektu je RNDr. Eva Marková, CSc. Informace a přihlášky: RNDr. Eva Marková, CSc., Hvězdárna v Úpici, U Lipek 160, 542 32 Úpice, telefon 499 881 731 nebo 499 882 289, e-mail: markova@obsupice.cz nebo mullerova@obsupice.cz. Podrobnější informace jsou na www stránkách <http://www.obsupice.cz> → seminář, kde je i elektronický formulář přihlášky. Přihlášku i s abstraktem je nutno poslat do 29. 2. 2008.

Projekt **III/08** – Pořádání konference „Znečištění ovzduší, metody monitoringu“. Konference se bude konat v Mikulově ve dnech 22.-24.

dubna 2008. Zpracovatelem a realizátorem projektu je RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., e-mail: roznovsky@chmi.cz , telefon 541 421 020. Na této adrese jsou k dispozici informace a přihlášky. Formulář přihlášky je také umístěn na webových stránkách naší Společnosti <http://www.cbks.cz> , odkud jej lze odeslat přímo. Přihlášky s abstraktem bude nutno zaslat do konce února 2008. Přihlášeným účastníkům bude zaslán podrobný program.

Projekt **IV/08** – Vydání publikace „Aktuální otázky bioklimatologie zvířat 2008“. V této publikaci budou uveřejněny příspěvky účastníků stejnojmenného semináře, který se bude konat v Brně v prosinci 2008 v budově pobočky ČHMÚ Brno, Kroftova 43, 616 67 Brno. Zpracovatelem a realizátorem projektu je Doc. MVDr. Pavel Novák, CSc. Informace a přihlášky na seminář: Doc. MVDr. Pavel Novák, CSc., VFU Brno, Palackého 1-2, 312 42 Brno, e-mail: novakp@vfu.cz, telefon 541 562 579.

Podle novelizovaných směrnic pro dotace se pořádání konference nebo semináře a vydání sborníku považuje pro účely poskytování dotací za dvě samostatné akce. ČBkS se samozřejmě bude podílet také na publikování přednesených referátů na konferencích v Úpici (projekty II a III) a na pořádání semináře, z něhož budou příspěvky publikovány v rámci projektu IV.

ČBkS bude také hlavním pořadatelem v pořadí již 16. Česko – Slovenské bioklimatologické konference, která se bude konat ve dnech 9.-12. září 2008 v Mikulově. Bližší informace jsou uvedeny dále v samostatném článku.

Valné volební shromáždění členů České bioklimatologické společnosti

Valné volební shromáždění členů ČBkS se konalo dne 11. dubna 2007 v 16.30 hod. v salonku hotelu Santini ve Křtinách. Důvodem pro volbu tohoto místa a data byly zkušenosti s malou účastí na Valných shromážděních v minulosti. Ta se konala obvykle v Praze a je pochopitelné, že pro mimopražské členy není únosné vážit cestu do Prahy pouze pro krátké zasedání. Letošní Valné shromáždění navazovalo na konferenci „Klima lesa“, která se konala ve Křtinách u Brna, s předpokladem, že mnozí naši členové (z jiných míst než z Brna) se této

konference zúčastní a budou tedy přítomni i na Valném shromáždění. Účast na konferenci však byla poměrně nízká a tomu odpovídala i účast na Valném shromáždění. Přítomno bylo pouze 14 členů, z toho 9 z Brna a okolí.

Přednesena byla krátká zpráva o činnosti, revizní zpráva a plán činnosti na další tříleté období, za nimiž následovala krátká diskuse. Byl konstatován malý zájem o členství v Bioklimatologické společnosti a ještě menší zájem o výkon kterékoli funkce v ní. Z toho důvodu v současném ani v navrhovaném výboru není nikdo uveden jako náhradník či zástupce některého funkcionáře. S menším počtem členů je pak spojena celková menší aktivita a možnosti jejího finančního pokrytí, neboť z dotací je možno uhradit nejvýše 70% nákladů na určený projekt. Poté byl tajnou volbou zvolen nový výbor Společnosti a jmenovitě předseda. Celý výbor bude pracovat ve stejném složení jako v období předcházejícím.

Seznam členů výboru ČBKS zvoleného na období 2007–2010:

předseda RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., Ladova 5, 621 00 Brno-Řečkovice, pracoviště Český hydrometeorologický ústav, pobočka Brno, Kroftova 43, 616 67 Brno, tel. 541 421 020 e-mail: roznovsky@chmi.cz.

místopředseda RNDr. Eva Marková, CSc., Radeč 39, 542 62 Úpice, pracoviště Hvězdárna Úpice, telefon 499 881 731, e-mail: markova@obsupice.cz.

hospodář a organizační tajemník RNDr. Jaroslav Štreštík, CSc., Vyžlovská 44, 100 00 Praha 10, tel. 274 812 637, pracoviště Geofyzikální ústav AV ČR, v.v.i., Boční II 1401, 141 31 Praha 4, telefon 267 103 321, e-mail: jstr@ig.cas.cz.

předseda sekce bioklimatologie člověka Doc. MUDr. Jan Sitar, CSc., Horská 58, 616 00 Brno 16, pracoviště Interní a endokrinologická ordinace Polikliniky v Kuřimi, e-mail Dr.Sitar@seznam.cz, telefon 541 428 217,.

předseda sekce bioklimatologie rostlin Prof. Ing. Ilja Vyskot, CSc., Vídeňská 40, 639 00 Brno, pracoviště Mendelova zemědělská a lesnická univerzita Brno, Zemědělská 1, 613 00 Brno, e-mail vyskot@mendelu.cz, telefon 545 134 084.

předseda sekce bioklimatologie zvířat Doc. MVDr. Pavel Novák, CSc., Poděbradova 30, 612 00 Brno, pracoviště Veterinární a farmaceutická

univerzita, Palackého 1-3, 612 42 Brno, telefon 541 562 579, e-mail: novak@vfu.cz.

Revizní komise:

Doc. Ing. Vlastimil Pasák, DrSc., Gorazdova 14, 120 00 Praha 2, telefon 224 922 615.

Prof. Ing. Jiří Klabzuba, CSc., Svobodova 11, 120 00 Praha 2, pracoviště Česká zemědělská univerzita, 160 00 Praha 6 - Suchdol, e-mail klabzuba@af.czu.cz, telefon 224 382 771.

Ing. Věra Kožnarová, CSc., Lublaňská 19, Praha 2, pracoviště Česká zemědělská univerzita, 160 00 Praha 6 - Suchdol, e-mail koznarov@af.czu.cz, telefon 224 382 785.

Zpráva revizní komise

o výsledku hospodaření a správnosti účetní evidence České bioklimatologické společnosti Praha ve funkčním období 2004–2007

Vzhledem k ukončení funkčního období výboru ČBkS k 11. 4. 2007 byla dne 28. března 2007 revizní komisí provedena závěrečná kontrola hospodaření a účetních dokladů Společnosti. Hospodář a účetní společnosti, tj. pánové Dr. J. Střeštík a Ing. J. Růžička, podali oběma revizorům v průběhu zmíněné kontroly vyčerpávající informace a případně vysvětlení.

Revizní komise ve složení Doc. Pasák a Ing. Kožnarová navázala na poslední zprávu komise ze dne 5. 3. 2004.

Revizní komise provedla kontrolu formální a věcné správnosti účetních dokladů a správnosti sestavení ročních účetních výkazů (rozvaha a výsledovka k 31. 12. 2006).

Revizní komise dále konstatovala, že finanční prostředky byly racionálně čerpány k zajištění vytčených úkolů Společnosti. Jejich vyúčtování bylo shledáno bez závad a v souladu s platnými předpisy. Účetnictví vlastních prostředků a prostředků z dotací je vedeno odděleně v souladu s předpisy AV.

Výsledek revize: Při kontrole revizní komise nezjistila žádné nedostatky ve vedení účetnictví, v čerpání dotací ani při sestavení ročních

účetních výkazů; všechny zaúčtované doklady jsou vedeny v souladu s platnými předpisy.

Revizní komise proto doporučuje Valné hromadě schválit hospodaření a finanční výsledek Společnosti za kontrolované funkční období 2004–2007.

V Praze dne 28. 3. 2007

Ing. Věra Kožnarová, CSc.
Doc. Ing. Vlastimil Pasák, DrSc.

Zpráva z konference "Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí"

konaném ve dnech 22. - 24. května 2007 v Úpici

Ve dnech 22.–24. května 2007 se v Úpici uskutečnila 28. interdisciplinární konference s názvem "Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí", kterou pořádala Hvězdárna v Úpici ve spolupráci s Komisí pro otázky životního prostředí AV ČR, Českou astronomickou společností – Východočeskou pobočkou v Úpici, Českou astronomickou společností – Sluneční sekcí, Českou bioklimatologickou společností v Praze, Českou lékařskou společností J. E. Purkyně – Spolkem lékařů v Trutnově, Jednotou českých matematiků a fyziků a Městem Úpice. Hlavním garantem akce byla Hvězdárna v Úpici. Konference se zúčastnilo přes šedesát odborníků z různých zainteresovaných oborů i zájemců z naší republiky a ze Slovenska.

Konferenci tradičně zahájila RNDr. Eva Marková, CSc., ředitelka Hvězdárny v Úpici. Poté účastníky přivítala starostka města Úpice paní Ing. Iljana Beránková. Jednání konference pak probíhalo po jednotlivých blocích – astronomickém, geofyzikálním, meteorologickém, ekologickém, medicínském, přístrojovém a filozofickém. Celkem zaznělo 48 referátů a byl vyvěšen jeden poster z uvedených oblastí, přičemž většina z nich se zabývala vztahy a souvislostmi mezi jednotlivými obory.

Mezi astronomickými referáty patřily mezi nejzajímavější příspěvky pracovníků Hvězdárny v Úpici, kteří v referátu „Dynamika polárních paprsků během zatmění Slunce 2006“ prezentovali výsledky týkající se pohybu polárních koronálních paprsků a v referátu „Vývoj

plazmového ohonu komety C/2006 M4 SWAN“ výsledky získané na základě pozorování a studia komet. Referátů prezentujících výsledky získané z pozorování úplných zatmění Slunce zde zaznělo více, více méně shrnutím byl referát V. Rušina a kol. „Mnohotvárnost jemných struktur bílejší koróny“. Neméně zajímavé v tomto bloku byly i referáty zaměřené na cykličnost sluneční aktivity a pozorování slunečních skvrn pouhým okem.

Referáty týkající se fyziky atmosféry a geofyziky již tradičně řešily otázku souvislosti sluneční a geomagnetické aktivity a jejich odezev v různých vrstvách atmosféry (např. R. Huth a kol.: „Vlivy sluneční a geomagnetické aktivity na výskyt synoptických situací v Evropě“ nebo J. Boška a kol.: „Účinky geomagnetické aktivity v ionosférických driftech měřených v E a F oblasti ionosféry“). Nechyběly zde ani referáty týkající se seismické aktivity (B. Růžek a J. Zedník: „Seismický šum: Nežádoucí společník seismických měření, ale i zvěd ze zemských hlubin“). Sem lze též zařadit referáty zabývající se zemským ozónem, jako např. referát T. Balcara „Ozónová vrstva Země – minulost a současnost“.

Meteorologickou část zastupoval hlavně J. Rožnovský, který se zabýval především záležitostmi týkajícími se teploty vzduchu, ať už to bylo posouzení úspěšnosti předpovědi, nebo srovnání roční dynamiky průměrných denních teplot vzduchu s normálovými. A samozřejmě M. Novák, který již tradičně seznámil účastníky s dalším vývojem modelu biometeorologické předpovědi.

Mezi nejzajímavější referáty v ekologickém bloku patřily bezesporu příspěvky P. Skřehota a P. Římana „Modelování úniku a rozptylu nebezpečných plynných látek v atmosféře“ a L. Laichmana a kol. „Člověk a závažné průmyslové havárie“, ale i řada referátů zabývajících se různými vlivy na lesní porosty a lesní ekosystémy.

Medicínskou část tradičně ovládl prof. Mikulecký se svými spoluautory, zajímavější ale byly příspěvky J. Sitara a J. Štěstíka „Chronologie akutního koronárního syndromu“ a J. Štetiarové a kol. „Fyziologické a biochemické parametry sledované v období minima a maxima sluneční aktivity“.

Poslední dopoledne vedle filozoficky zaměřených příspěvků, které byly tentokrát v menšině, bylo věnováno především přístrojové technice. Účastníci zde byli seznámeni nejen s vývojem dokonalých nákladných

přístrojů (např. R. Melich a kol. „Nový typ laditelné dvojlomné předsádky úzkopásmových filtrů“), ale i neméně dokonalého bezšterbinového spektrografu vyrobeného z pouhého DVD nosiče, který navzdory optické teorii funguje naprosto bezchybně (J. Klimeš st. „Bezšterbinový spektrograf“). Za zmínku v tomto bloku stojí ještě referát F. Jandy „Ohrožené radiokomunikační služby – radioastronomie, radioamatérská služba“, který vzhledem ke zvyšujícím se zdrojům rušení občas téměř znemožňujícím registraci sluneční aktivity v radiovém oboru nejen na Hvězdárně v Úpici, byl vysoce aktuální.

Ve večerním programu, který se stal už tradicí, vystoupil dr. Rušin, aby se podělil o své cestovatelské zážitky z cesty po Nigeru, kam jel v r. 2006 pozorovat úplné zatmění Slunce.

Odborná úroveň konference ve srovnání s předchozími roky byla podstatně vyšší, zaznělo i více zajímavých referátů, o čemž svědčí velký zájem našich i slovenských odborníků z jednotlivých zahrnutých oborů a vysoce kvalifikovaná diskuse po každém referátu. Potěšující je účast mnoha nových a především mladých účastníků.

O konferenci byl zájem i mezi sdělovacími prostředky, informace z ní byly publikovány průběžně. Zástupci některých sdělovacích prostředků byli přímo přítomni na konferenci.

Z konference bude vydán sborník.

Eva Marková

Bioklimatologické pracovní dny 2007 Poľana nad Detvou

Konference „Bioklimatologické pracovní dny“ pořádá Slovenská bioklimatologická spoločnosť spolu s dalšími organizacemi (především Slovenská poľnohospodárska univerzita Nitra, Technická univerzita Zvolen a také Česká bioklimatologická společnost), pravidelně každý rok, obvykle v září, v různých místech Slovenska. Lze při tom pozorovat, jak rok od roku zájem o tyto konference stoupá, jak roste počet účastníků, a to především zahraničních, z jiných zemí než z České republiky. V letošním roce byl celkový počet účastníků 250, především z výzkumných pracovišť

a z vysokých škol, z toho 83 z České republiky a 33 z ostatních zemí – především Německo, Rakousko, Polsko, Maďarsko, Portugalsko a Itálie.

Konference byla zahájena plenárním zasedáním, které se konalo odpoledne pondělí 17. září v posluchárně Technické univerzity ve Zvolenu. Bylo zde předneseno celkem 14 pozvaných přehledových referátů, všechny v jazyce anglickém. Poté byli účastníci převezeni, resp. sami svými vozidly dojeli, do horského hotelu Poľana, asi 30 km od Zvolena ve výši kolem 1200 m nad mořem. Zde probíhalo v dalších dnech jednání postupně ve 14 sekcích a to tak, že paralelně běžel program vždy ve třech sekcích podle rozpisu který byl sestaven podle počtu přihlášených příspěvků v každé sekci. Ty byly předneseny podle volby autora buď česky, slovensky nebo anglicky, bez simultánního překladu. Celkem bylo předneseno 141 ústních příspěvků a prezentováno 67 posterů.

Zde jsou názvy jednotlivých sekcí a jejich předsedající:

- Bioklimatologie (doc. Mind'áš a Dr. Kleidon)
- Změny klimatu a extrémní počasí (prof. Lapin a prof. Matschullat)
- Přírodní katastrofy (prof. Holécy a Dr. Fleischer)
- Ekofyziologie a fenologie rostlin (prof. Marek a doc. Střelcová)
- Agrometeorologie (doc. Šiška a doc. Žalud)
- Hydrologie a pedologie (Dr. Novák a Dr. Raikai)
- Biohydrologie (Dr. Lichner a Dr. Gerke)
- Humánní biometeorologie a zoobioklimatologie (prof. Matzarakis a Dr. Čabajová)
- Znečištění ovzduší a technická bioklimatologie (prof. Škvarenina a doc. Závodský)
- Geofaktory a životní prostředí (prof. Ladomerský a Dr. Matejka)
- GIS v bioklimatologii a ekologii krajiny (doc. Voženílek a Dr. Hlásny)

Největší počet účastníků se zúčastnil první sekce, kde také (jakožto v jediné sekci) byly všechny referáty předneseny anglicky. Při tak velkém počtu účastníků však bylo stínem chybějící zvukové zařízení (mikrofon) a také příliš malá projekční plocha na obrázky, takže z větší vzdálenosti bylo obtížné sledovat přednes a grafy. Ostatních sekcí se tento problém netýkal (menší místnost a menší počet účastníků).

Všechny příspěvky byly publikovány ve sborníku, který byl účastníkům k dispozici již v průběhu konference. V tištěné podobě jsou

v něm abstrakty všech příspěvků v angličtině a přiloženo CD s plnými texty příspěvků v jazyce českém, slovenském nebo anglickém podle volby autora.

Součástí programu byla také menší exkurze na vrchol Poľany (1457 m) s výkladem o geologii oblasti. Shodou okolností (mlhavé počasí s větrem a drobným deštěm) mohli přítomní účastníci spatřit ojedinělý jev, zvaný horizontální srážky. Při pohybu mlhy (tj. velmi drobných kapiček vody) kapičky vody obtékají jehličí na stromech, po obtečení se kapičky srazí a spojí, až nakonec spadnou v podobě drobného deště. Na volném prostranství tento efekt nenastává, takže v lese prší a mimo les nikoliv. Po skončení jednání se konala větší exkurze do lesnického skanzenu v Čierném Balogu s jízdou úzkokolejnou lesní železnicí a odborným lesnickým výkladem.

Na závěr letošních BPD bylo organizátory a vědeckým výborem vypracováno následující komuniké:

1. Narůstá počet extrémních přírodních jevů. Přírodní události (povodně, extrémní sucha, eroze půdy, bouřky apod.) způsobené extrémním počasím v důsledku klimatických změn podmíněných člověkem nabývají na síle a intenzitě. Tyto události způsobují nejtěžší problémy v hustě osídlených oblastech, v nichž jsou historicky nejlepší podmínky pro život a rozvoj společnosti. Celá řada pozorování poukazuje na zvyšující se počet extrémních přírodních jevů a rizik s nimi spojených. Tento trend, který je částečně zapříčiněn změnami v globální atmosférické cirkulaci, narůstající zranitelností infrastruktury a vysokou rozmanitostí krajinných a morfologických struktur, je v současné době skutečností ve většině zemí střední a východní Evropy.

2. Ekosystémy mají paměť. Tak jako jednotlivé druhy a populace, také ekosystémy mají schopnosti „pamatovat“ si podmínky životního prostředí včetně klimatu. Tato paměť může sahát tisíce let nazpět. Je tedy logické, že jakákoli snaha porozumět současnému a budoucímu chování se ekosystémů není bez přihlídnutí k této paměti dostatečná na to, abychom získali hodnověrné a komplexní odpovědi na klíčové otázky související se životním prostředím. Klimatické změny v zemích střední a východní Evropy s výjimkou vyšších nadmořských výšek (horských oblastí) přispívají k výraznému zhoršování bioklimatických podmínek prostředí.

3. Druhy nemohou libovolně migrovat. Každý druh má svůj areál rozšíření a specifické nároky na podmínky prostředí. Z toho důvodu

existují jen omezené možnosti migrace druhů v důsledku klimatických změn, protože ostatní podmínky prostředí nemají schopnost měnit se stejným tempem jako klima (heterogenita časových rámců). Proto jsou jakékoli teoretické úvahy o potenciálních areálech rozšíření jednotlivých druhů založené jednostranně na klimatických podmínkách nereálné.

4. Každá krajina má své hodnoty. Každá krajina poskytuje svérázné ekologické přínosy, které nejsou vždy jednoznačně zaměnitelné. Kromě emocionálních a kulturních přínosů konkrétní krajiny, které jsou pro život člověka rozhodující, jsou ekologické přínosy základem trvale udržitelného rozvoje a odolnosti životního prostředí. Většina Evropy patří ke kulturnímu typu krajiny, při němž už není možný návrat do původního stavu.

5. Priority jsou známé. Celá řada pozorování poukazuje na zvyšující se počet extrémních přírodních jevů a rizik s nimi spojených. Tento trend, který je částečně způsoben změnami v globální atmosférické cirkulaci, narůstající zranitelností infrastruktury a vysokou rozmanitostí krajinných a morfologických struktur, je v současnosti faktem ve většině zemí střední a východní Evropy. Na zabezpečení racionálního a trvale udržitelného rozvoje společnosti je třeba správně stanovit priority v plánovacím a rozhodujícím procesu. Tyto priority jsou definovány funkcemi (ekologickými službami), které přispívají k udržení hodnot a životní úrovně rozvinutých společností.

6. Klimatické změny se týkají i střední a východní Evropy. Současné modely klimatických změn včetně početných opatření na zabezpečení trvale udržitelného rozvoje a včasné přizpůsobování se probíhajícím klimatickým změnám podceňují dopad klimatických změn na tyto regiony a poskytují zkreslené výsledky. Specifický charakter a zranitelnost regionu je chápána jen v omezené míře a nedostatečně je též podchycena v současných analýzách a prognózách klimatických změn.

7. Lidský potenciál je nedoceněný. Člověk v průběhu tisíciletí demonstroval svoji přizpůsobivost a odolnost vůči nepříznivým faktorům prostředí. Aktivní přístup lidské společnosti je nepostradatelným předpokladem zachování podmínek prostředí ekosystémů ve střední a východní Evropě i v případě klimatických změn, jejichž intenzita bude dále narůstat. Většina Evropy patří ke kulturnímu typu krajiny, při němž není možný návrat do původního stavu. Z hlediska udržitelnosti proto není možné ponechat tyto ekosystémy samy sobě a zároveň očekávat trvalé poskytování jejich podpůrných celospolečenských funkcí.

Jaroslav Střeštík

19. Celoštátny slnečný seminár

se bude konat v hotelu Podjavorník v obci Papradno neďaleko Považskej Bystrice ve dňoch 12. - 16. května 2008. Cílem semináře je prezentovat nové výsledky z oblasti sluneční fyziky fyziky a vztahů Slunce - Země.

Pozvané referáty, ústně přednesené příspěvky i postery by se měly týkat následujících oblastí: fyzikální jevy ve sluneční atmosféře, sluneční aktivita, úplné zatmění Slunce, kosmické počasí a geoaktivita. V rámci semináře budou prezentovány i výsledky dosažené v rámci Mezinárodního heliofyzikálního roku (International Heliophysical Year - IHY). Z referátů přednesených na semináři plánuje SÚH vydat sborník referátů v elektronické formě na CD.

Předběžný registrační poplatek je 1000,- Sk, snížený pro študenty univerzít a doktorandy, pracovníky hvězdáren na 400,- Sk .

Bližší informace lze najít na stránkách SÚH - <http://www.suh.sk> > 19. Zájemci o účast se mohou předběžně registrovat do 15. 2. 2008 zasláním návratky nacházející se na konci cirkuláře na uvedených stránkách, a to buď přímo přes www nebo elektronickou poštou na adresu suhsol@suh.sk .

16. Česko – Slovenská bioklimatologická konference

Na společném pracovním zasedání výborů ČBkS a SBkS bylo rozhodnuto pokračovat v označování velkých společných bioklimatologických konferencí jako „Česko - Slovenská bioklimatologická konference“. Tyto konference se tradičně pořádají již od vzniku Československé bioklimatologické společnosti v nepravidelných intervalech 2, 3 nebo 4 let. Poslední taková konference s číslem 15 se konala v roce 2005 ve Křtinách u Brna u příležitosti 40. výročí založení naší Společnosti, před tím 14. konference v roce 2002 v Lednici a 13. konference v roce 2000 v Košicích. Pořadatelem byly vždy obě naše společnosti a podle okolností další spolupřadatelé (vysoké školy apod.).

Ve dnech 9. - 12. září 2008 se bude konat v pořadí již 16. Česko - Slovenská bioklimatologická konference. Místo konání bude Mikulov, ve stejném místě jako dubnová konference „Znečištění ovzduší“ uvedená

výše. Hlavní téma Česko-Slovenské konference bude „Bioklimatologické aspekty hodnocení prostředí“. Konference se předpokládá jako mezinárodní, tj. s větším počtem účastníků z jiných zemí než Česká nebo Slovenská republika. Příspěvky (ústní a postery) budou prezentovány česky, slovensky nebo anglicky podle volby autora, autoři by však měli pokud možno dát přednost prezentaci v angličtině. Po organizační stránce bude uspořádání podobné, jako bylo na posledních konferencích „Bioklimatologické pracovní dny“ na Poľaně 2007 nebo ve Strečně 2006.

Z konference bude vydán tištěný sborník rozšířených abstraktů v angličtině a textů v plném znění na CD v jazyce podle volby autora, přednostně v angličtině (i příspěvky přednesené ústně česky nebo slovensky).

Bližší informace (vložené, ubytování, příjezd na místo, sekce, exkurze, příprava textu atd.) budou později umístěny na webové stránky naší Společnosti, kde bude též k dispozici formulář přihlášky. Totéž bude možné si později vyžádat (pro toho, kdo nemá přístup k internetu) na adrese hlavního pořadatele konference, jímž je RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., ČHMÚ, Kroftova 43, 616 67 Brno, e-mail: roznovsky@chmi.cz , telefon 541 421 020.

Ekologismus a ekonomismus Václava Klause - 4. září 2007

V polovině května vyšla kniha Václava Klause „Modrá, nikoli zelená planeta“ a musím přiznat, že jak četba, tak hodnocení této knihy pro mě nebyly vůbec snadnou záležitostí. Nikoliv snad pro nesrozumitelnost textu (Klaus až na výjimky píše velmi srozumitelně a přístupně) či nelogickou strukturu knihy (struktura kapitol i jednotlivých argumentů je velmi přehledná), ale kvůli mimořádně rozkolísané kvalitě jednotlivých pasáží. Knihu jako celek by bylo možné žánrově zařadit do kolonky stojící mezi vědecko-popularizační příručkou a politicko-polemickým traktátem. Rozptylem kvality jednotlivých částí však osciluje mezi výběrovou vědeckou argumentací, naivním amatérismem a politickým newspeakem. Z jakého důvodu a jakým způsobem se Václavu Klausovi podařilo při psaní své knihy zkombinovat osvětujícího vědce, ryzího amatéra a politického manipulátora?

Z hlediska obsahu je Klausova kniha pokusem o polemiku se současným environmentálním myšlením a z něj vyplývajícím politickým usilováním. Klaus se přitom současný environmentalismus pokouší napadnout hned ze tří různých hledisek. V úvodu knihy a v první kapitole nazvané „Vymezení problému“

kritizuje samotné environmentální hnutí a jeho myšlenková schémata. V kapitole druhé, třetí, čtvrté a páté se snaží dokázat nenahraditelnost ekonomického (neoliberálního) a škodlivost environmentálního pohledu na současné problémy lidstva a konečně v kapitole šesté na problému klimatických změn ukazuje způsoby, jakým environmentalisté zneužívají „tvrdé“ vědní disciplíny. Podívejme se na každou ze tří základních polemik knihy zvlášť.

Kritika environmentalismu

V první kapitole své knihy se Václav Klaus snaží představit a velmi ostré kritice podrobit environmentální myslitele i celé environmentální hnutí. Takový začátek je z hlediska logiky knihy správný a důkladná kritika environmentálních myslitelů v českém prostředí je navíc rozhodně potřebná.

Čtenář by tedy očekával podrobný rozbor nejznámějších environmentálních myslitelů, nástin logiky vývoje jednotlivých environmentálních ideologií a osvětlení vztahu mezi environmentálním hnutím a těmito ideologiemi. Václav Klaus však nic podobného nenabízí. Environmentální myslitele zastupuje Václavu Klausovi politik (!) Al Gore, politik (!) Martin Bursík a biolog-environmentalista Paul R. Ehrlich. Jména jako E. Odum, A. Leopold, A. Schweitzer, A. Naess či J. B. Callicott, z nichž je každý pro environmentální myšlení násobně významnější než součet prvně zmíněných tří dohromady, se v knize vůbec neobjevují. Klause totiž environmentální myšlení tak, jak se reálně vyvíjelo a vyvíjí, nezajímá. Nepotřebuje se s ním vypořádat. Klause zajímá pouze environmentalismus tak, jak si jej – bez znalosti skutečné věci – myšlenkově zkonstruoval.

To dosvědčuje i práce s kritiky environmentálního hnutí. Ti, kteří se (i velmi kriticky) dlouhodobě zkoumání environmentálního hnutí věnují, úplně chybí. M. Dianiho, B. R. Taylora či A. Dobsona Václav Klaus při svém studiu environmentalismu nečte a místo nich jako odborníky na environmentální myslitele a hnutí studuje ekonoma Karla Kříže, ekonoma Marka Loužka, politika Martina Římana a žurnalistu Ivana Brezinu, které doplňuje poradce prezidenta Michal Petřík. Odkazy na původní díla zásadních environmentálních myslitelů a vědeckou sekundární literaturu jsou nahrazeny citacemi článků už zmíněných „odborníků“ na environmentální hnutí, pana Římana, Loužka a Breziny z Hospodářských novin, Mladé fronty Dnes a Newsletteru CEPu. Z hlediska vědeckého přístupu jsme se tím ocitli v čiré frašce.

Nejvýrazněji vystupuje Klausův anti-environmentální apriorismus v části věnované vztahu environmentalismu k fašismu a nacismu. V době, kdy jsou v České republice k dispozici jak vynikající odborné souhrny (například soubor studií „How Green Were the Nazis? – Nature, Environment, and Nation in the Third Reich“), tak obsažné monografie (příkladem budiž kniha „Blood

and Soil – R. W. Darmé and Hitler's „Green Party“), využívá Klaus jako jediný zdroj své argumentace špatný český překlad knihy dvou radikálně levicově orientovaných sociálních ekologů (Janet Biehlová, Peter Staudenmaier). Vycházet při pokusu o konzervativně-liberální kritiku současného environmentalismu z ideologicky podjaté brožury marxizujících anarcho-ekologů je jistě možné. Přehlédnout faktografické chyby zmíněné brožury a ignorovat práce daleko kvalitnější by však zkušený a nezaujatý myslitel v žádném případě neměl.

První část knihy nám tedy Václava Klause představuje jako člověka, který ke svému poznání světa a svým hodnotovým soudům nepotřebuje znát a studovat skutečnost a její dosavadní vědeckou reflexi. Připomíná tím mentalitu českých environmentálních hnutí počátku 90. let minulého století, kdy se přesvědčení navzájem ujišťovali o své pravdě a názory ostatních nebyly důležité. České environmentální hnutí však za těch patnáct dvacet let dospělo dál, což se o Václavu Klausovi vzhledem k první části jeho knihy říci nedá. Studium materiálů lidí, kteří věc vidí úplně stejně jako já, a důsledná ignorace uznávaných odborných textů o účtě k pravdě a snaze pochopit realitu jednoduše nesvědčí.

Chvála ekonomie

V druhé části knihy, zahrnující kapitoly dva až pět, se Václav Klaus snaží prokázat dvě teze. Tezi o vědeckém charakteru ekonomie a její schopnosti zodpovídat základní otázky týkající se politického rozhodování a tezi o nevědeckém charakteru environmentalismu a jeho praktické nepoužitelnosti.

Na rozdíl od první části zde najdeme pasáže velmi přesvědčivé (pasáž věnující se diskontování a principu časové preference), historicky nefalšující (pasáž věnovaná sázce P. Ehrlicha a J. L. Simona o dostupnosti zdrojů) a taky pasáže prokazující Klausovu schopnost přesného abstraktního myšlení (kritika vědeckého charakteru environmentálních předpovědí).

Bohužel je však Klausova schopnost kritické racionality omezena výhradně na kritiku vybraných předpokladů environmentalistů a celá část knihy se tak stává logicky nekonzistentní. Nelze totiž tvrzením „... proto jakékoli dnešní pravděpodobnostní propočty nemají pro budoucnost skoro žádný smysl“ (str. 59) vyvracet smysluplnost odvahy environmentalistů předvídat budoucnost a zároveň o stránku dřív nekriticky předpokládat, že „v každém případě je jasné, že budoucí společnost bude mnohonásobně bohatší než dnes“ (str. 58).

Jestliže je budoucnost lidské společnosti z principu nepředpověditelná, jak Klaus dokazuje ve své kritice environmentálního skepticismu a jak před ním ukázal ve svém díle Karl Popper či Imre Lakatos, jak může zároveň

východiskem víc než poloviny svých úvah stanovit stálý růst společenského bohatství v blízké i daleké budoucnosti? Jak může vědecky vzdělaný člověk, který obdivuje Hayeka a Poppera, odvozovat z historického vývoje společnosti její vývoj budoucí? Fakt, že západní společnosti dlouhodobě prosperují, nevypovídá přece nic o jakémsi platném společenském zákonu stálé prosperity. Lidská společnost může být za 50 nebo 100 let mnohem bohatší, ale může být taky daleko chudší či ovládaná novým totalitním režimem. Budoucnost záleží na tisících rozhodnutí milionů jednotlivých lidí, nikoliv na věšteckém prodlužování dosavadních historických trendů. Toto pravidlo přitom neplatí pouze pro skeptické environmentální myslitele, naprosto stejně platí i pro optimistické ekonomy.

A zde se objevuje zásadní problém – důsledné přijetí tohoto pravidla by výrazně narušilo vypovídací hodnotu mnoha grafů, které Václav Klaus použil ve své knize. Proto je metodická skepse a slabá verze vědecké racionality přípustná v případě environmentálního myšlení, ale vytrácí se, když dojde na základní předpoklady Klausovy neoliberální ekonomie. Buďme výběrově kritičtí, říká nám nepřímou Klaus. Bojujme za pravdu, ale pouze pokud na ní máme zájem. Pokud se hodí. Takže ani druhá část Klausovy knihy o účtách k pravdě příliš nesvědčí.

Degenerativní věda

Šestá kapitola knihy nazvaná „Jak je to s globálním oteplováním“ je podle mého názoru klíčem k zodpovězení otázky, jak a proč kombinuje Václav Klaus vědecké postoje s výběrovou naivitou a ideologickou manipulací. Kapitola je z hlediska odkazů na vědecké autority zdaleka nejlepší z celé knihy. Klaus se v ní dokonce snaží své stanovisko podpořit rozbořením vybraných dat Českého hydrometeorologického ústavu. Jenže při druhém či třetím čtení zjistíte, že Klaus i při řešení otázky existence a závažnosti klimatických změn cituje pouze a výhradně autory, kteří tvrdí to co on, a vybírá si pouze ty údaje, které potvrzují jeho stanovisko. Stručně řečeno: cituje pouze víc, nikoliv jinak. Klausovi ani zde nejde o hledání odpovědi na otázku, jak to tedy ve skutečnosti je, ale o dohledávání důkazů potvrzujících jeho teorii. Carl G. Hempel tento postoj nazýval degenerativní vědou. Vědou, která se nikdy nemýlí, protože stojí na souboru nekritizovatelných dogmat, jejichž pravdivost se nikdy nestane předmětem zkoumání. Věda, která objevuje 100 % pravdy. Věda, která se vlastně ničím neliší od čisté ideologie.

A to je taky odpověď na otázku z úvodu naší recenze. Václav Klaus vyznává hned několik tezí (environmentální krize nemůže nikdy nastat, ekonomie je meta-vědou všech ostatních společensko-vědních disciplín, volný trh a garantovaná svoboda nutně generuje zvyšující se bohatství společnosti), které skutečnost vytrvale usvědčuje z omylu. Zároveň však nikdy nepřipustí, že

by se v těchto ideově zásadních předpokladech mohl mýlit. Má-li si uchovat současně svoji víru i zdravý rozum, musí chvílemi reagovat nesmírně naivně, chvílemi dogmaticky zavírat oči a chvílemi se vracet ke kritickému racionalismu. Jedině tak si uchrání svou ideovou neomylnost. Bohužel se tím však zároveň vylučuje z řad kriticky myslících lidí a z řad lidí, kteří se nechávají poučit svými omyly. A to je rozhodně škoda.

Bohuslav Binka

Článek je převzat z tištěného Ekolistu 07/2007.

Autor přednáší na katedře environmentalních studií FSS MU v Brně.

Klaus, Václav: Modrá, nikoli zelená planeta. Co je ohroženo: klima, nebo svoboda?; Dokořán, Praha 2007, 168 stran.

Doc. MUDr. Rudolf Barcal, CSc. - "75"

O tom, že čas opravdu letí, svědčí fakt, že po – aspoň zdánlivě – poměrně krátké době jsem byl požádán o pár slov k životnímu jubileu pana docenta Barcala. S panem docentem se neznám zase až tak dlouho, zhruba nějakých 15 let, přičemž v posledních letech se z různých důvodů moc často nevidáme. Přesto si troufám říct, že je to v první řadě ČLOVĚK. Zdaleka ne každý lékař má trpělivost se bavit a opakovaně vysvětlovat různá tajemství lidského těla naprostému laikovi, zdaleka ne každý by mu obětoval svůj volný čas. Ale právě v tomto případě se naplno projevila pedagogická praxe pana docenta Barcala. Zdá se mi, že je v něčem podobný mým respektovaným docentům z MFF UK, kteří mi vysvětlovali, že předávání vědomostí je v podstatě povinností odborníků, že je to vlastně splátka za vlastní vzdělání. Pravděpodobně hlavně proto vyučoval i v čase zaslouženého odpočinku alespoň na Střední zdravotnické škole.

Samotné působení ve středním školství dokazuje, že se nezaměřil jen na „top“ úroveň medicíny, ale chápe lékařství v celé jeho šíři, chápe ho jako poslání, které má lidem pomáhat, má jim ulevit nejen na těle, ale i na duši. A právě tohoto cíle lze dosáhnout jen cestou vzdělávání nejen lékařů, ale i středního zdravotnického personálu.

Už od 60. let se pan docent věnuje humánní bioklimatologii a biometeorologii, bez nadsázky se dá říct, že se stala jeho celoživotní láskou. Kromě nenahraditelné spolupráce na vývoji biometeorologických

předpovědí, bez které by tento projekt pravděpodobně jen těžko došel do realizovatelné fáze, byla a je pro pana docenta Barcala vždy důležitá také chronobiologie. Velmi dobře chápe, že rozdíly mezi aperiodickými a periodickými jevy a procesy atmosférickými i astronomickými většinou nedovolují je při jejich studiu vzájemně kombinovat (přesto, že se tak v reálu děje), ale zároveň není možné ani jednu tuto skupinu podceňovat a z úvah o působení vnějšího prostředí na lidský organismus vyloučit. Správnost tohoto názoru potvrzují i práce publikované v zahraničí nebo prezentované na půdě IBS.

Jeho činnost v oboru bioklimatologie a biometeorologie se neomezila jen na vlastní výzkumy, bohatou publikační činnost, ale současně byl velmi aktivní v rámci ČBkS. Ostatně, dodnes je – přesto, že mu zdravotní stav už nedovoluje aktivní účast – respektovaným členem redakční rady sborníku z každoročně pořádané úpické konference Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí.

Chtěl bych tedy panu docentu Barcalovi u příležitosti jeho jubilea poděkovat za vše, co pro biometeorologii a bioklimatologii, pro ČBkS a pro mne osobně udělal, a popřát – a doufám, že ne jen za sebe, ale že to mohu vyslovit i za celou ČBkS – nejen co nejvíc zdraví, ale hlavně sílu a elán do dalších let.

S úctou

Martin Novák

Jan Sitar – 75

Letos je tomu už dvacet let, kdy se seminářů v Úpici a seminářů pracovní skupiny pro chronobiologii naší Bioklimatologické společnosti začal pravidelně zúčastňovat internista, kardiolog a endokrinolog MUDr. Jan Sitar. CSc., a to vždy aktivně, nejméně jedním, často i se dvěma příspěvky. Tam jsme se spolu seznámili a časem se rozvinula naše významná spolupráce.

Doktor Sitar, který je rovněž astronomem amatérem, zúročil své znalosti astronomie a po letech výzkumů vlivu změna počasí na nemocné (zejména kardiaky) se soustředil i na vlivy mimozemské. Upozornil na existenci semilunární periodicity ve výskytu náhlých srdečních příhod

a našel tuto periodicitu i ve výskytu polárních září. Znovu ji pak potvrdil i ve výskytu atmosférických srážek.

Společně jsme se zúčastnili sjezdu Evropské chronobiologické společnosti v Marburgu, kde doktor Sitar o svých výsledcích přednášel. Na základě svých četných prací (publikoval jich již přes devadesát) se habilitoval na brněnské Masarykově univerzitě jako docent vnitřního lékařství. Později, opět na základě své publikační činnosti, byl zvolen vedoucím sekce bioklimatologie člověka naší Společnosti.

Nalezli jsme mnoho společných zájmů, zejména turistiku (docent Sitar je každoročně alespoň týden v Tatrách), ale také smysl pro humor, což nám pomáhá přežít mnohé krušné situace (např. docent Sitar nesměl z politických důvodů do roku 1986 publikovat pod svým jménem). Na pravidelných závěrečných večerech seminářů v Úpici povznáší dobrou náladu jak humorem, zpěvem, ale také tanečními kreacemi.

Náš Honza se dne 14. září 2007 v nejlepší pohodě a aktivitě dožil 75 let. Stále aktivně pracuje na plný úvazek a má smlouvu se všemi zdravotními pojišťovnami na dalších osm let. Ke dvěma knížkám, které mu již vyšly („Jak předejít infarktu“ a „Jak si zachovat zdraví“), připravuje další, spíše životopisnou.

Milý příteli, dovol, abych Ti popřál za sebe i za výbor ČBkS pevné zdraví a další úspěchy v práci. Jsi člověk do každého počasí a máme Tě rádi.

Jaroslav Střešík

Zemřel čestný člen ČBkS RNDr. Ladislav Křivský, CSc.

Smutná zpráva: 24. dubna navždy opustil naše řady RNDr. Ladislav Křivský, CSc., dlouholetý člen České bioklimatologické společnosti, od r. 2001 její čestný člen, člověk mimořádných kvalit jak odborných, tak i lidských. Neměl ale rád, když se o tom příliš psalo nebo mluvilo. Vždy, když jsem o něm někde napsala nebo řekla něco vážného a pochvalného, když jsem vypočítávala jeho zásluhy a úspěchy, se na mne zlobil. Více si cenil, když lidé vzpomínali na jeho veselé a někdy až neskutečné historky a zážitky, kterých prožil na rozdíl od většiny jiných lidí možná i několik za den (nepatrnou část z nich zveřejnil ve své

publikaci "Já a moje panoptikum"). Snad mi protentokrát promine, že přece jen nasadím trošku vážnější tón a připomenu alespoň to nejdůležitější, co po něm zde navždy zůstalo.

RNDr. Ladislav Křivský, CSc. se narodil 8. 12. 1925. Vystudoval a pracoval nejdříve v oboru meteorologie, ale při první příležitosti, která se mu naskytla, se začal věnovat astronomii a to i přesto, že to pro něj znamenalo určité materiální ztráty. A astronomii zůstal věrný až do konce svého života i přesto, že ne vždy díky jistému režimu byl uznáván tak, jak by si to jeho osobnost i jeho objevy zasloužily. Nejvíce času věnoval sluneční fyzice, a to především vzniku a vývoji sluneční aktivity. Publikované práce z tohoto oboru lze počítat na stovky, z nichž jednou z nejvýznamnějších je monografie "Solar proton flares and their prediction", která vyšla v r. 1977. Na základě jím získaných poznatků z této oblasti sluneční fyziky začal vydávat týdenní předpovědi sluneční aktivity, které mají velký význam pro kosmonautiku, ale i pro řadu různých odvětví národního hospodářství a o něž byl velký zájem nejen u nás, ale i v zahraničí. Významnou roli sehrál též při sledování a výzkumu jevů souvisejících, jakými jsou např. polární záře. Členem nejdříve Československé, později České astronomické společnosti, byl od r. 1945 jako člen sluneční sekce, v níž vyvíjel většinu svých aktivit. Řadu let byl i jejím předsedou.

Vedle rozsáhlých teoretických znalostí byl i vynikajícím pozorovatelem a měl velké schopnosti syntézy. Díky tomu byl i velmi významnou osobností při řešení problémů vztahů Slunce - Země. I zde publikoval řadu prací, mimo jiného byl spoluautorem třídílné publikace "Faktory slnečnej a geomagnetickej aktivity v životnom prostredí", vydané tehdy tzv. komplexní racionalizační brigádou "Štúdium biotropnej schopnosti synergetického pôsobení faktorov kosmogénneho charakteru so zretelom na potreby celospoločenskej praxe", jíž byl členem. Byl spoluzakladatelem Československé bioklimatologické společnosti, kde řadu let pracoval v hlavním výboru a působil i v Meteorologické společnosti. Je duchovním otcem interdisciplinárního semináře "Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí", který každoročně probíhá v Úpici a který bude letos již po dvacáté osmé. Každoročně, pokud mu to dovolil jeho zdravotní stav, se ho i aktivně zúčastňoval (semináře se začaly pořádat z velké části na jeho popud a i název tohoto semináře je jeho dílem).

Nezanedbatelné jsou i jeho objevy a úspěchy v dalších oborech, jako je např. meteorologie (teorie vlivu pádu planetek do oceánu na změnu klimatu Země), planetární astronomie (vysvětlení vzniku tvaru měsíčních kráterů), egyptologie (vysvětlení některých záhad kolem stavby egyptských pyramid na základě jeho pozorování Slunce).

Byl i výborným popularizátorem. Své znalosti a zkušenosti předával veřejnosti formou populárních článků a řady přednášek, vystupoval v rozhlase, televizi. Byl autorem nebo spoluautorem řady knih, z nichž jmenujme alespoň knihy "Slunce náš život" a "Slunce z kosmického prostoru". Významnou mírou se též podílel na výchově mladých vědců či adeptů na vědu.

Dr. Křivského jsem poznala krátce po skončení mých studií v r. 1976, kdy jsem začala pracovat na hvězdárně v Úpici. A pak jsem ho potkávala často, na různých seminářích, při přípravě našich společných odborných prací, při společných odborných diskuzích za mých pobytů na AsÚ v Ondřejově, kde převážnou část svého života pracoval. Vedl mé první a později i další krůčky ve světě sluneční fyziky. A ze všeho nejhezčí bylo, když jsme při mých pobytech v Ondřejově přerušili práci a šli na procházku do hezkého ondřejovského okolí. Dr. Křivský věděl hodně o přírodě a historii a uměl o tom moc hezky vyprávět. A tak naše společné procházky byly pro mne všestranným přínosem a vždy nezapomenutelným zážitkem. Stejně tak krásné byly chvílky, kdy jsme u sklenky dobrého vína seděli a diskutovali o věcech odborných i běžných lidských. A člověk si v takových chvílích vůbec neuvědomuje, jak ten čas běží. Proto se mi vůbec nechce věřit, že dr. Křivský již není mezi námi, že již nikdy si spolu nepřipijeme vínkem, ve kterém se nevyznal o nic hůř než ve sluneční fyzice, že již nikdy se nebudeme spolu procházet krásnou přírodou a že již nikdy od něj neuslyším některý další z jeho neskutečných příběhů. Je to velmi smutné loučení.

Eva Marková

Jubilanti v roce 2007

= 75 let =

Barcal Rudolf Doc.MUDr.CSc.	26. 8. 1932
Košář Květoslav MVDr.	24. 10. 1932
Sitar Jan Doc.MUDr.CSc.	14. 9. 1932

= 80 let =

Marsa Václav MVDr.	14. 7. 1927
Valníček Boris RNDr.DrSc.	11. 4. 1927

= 90 let =

Bradna Jiří MUDr.	28. 7. 1917
-------------------	-------------

= 94 let =

Rašková Helena Prof.MUDr.DrSc.	2. 1. 1913
--------------------------------	------------

Přejeme všem našim jubilantům hodně zdraví a spokojenosti!